

UKIUMOORTUMIK NALUNAARUT 2017

QAAMMATIT SIULLIIT

INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISOQARFIAT TILIOQ
August 2018

IMAI

SIULEQUT.....	2
INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISUAT.....	2
INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISUATA SULIASSAI.....	3
INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISOQARFIATA INISSINNERA.....	3
INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISOQARFIATA ATSERNEQARNERA.....	4
TILIOQ ILISARNAATITAARPOQ.....	4
SULIFFEQARFIUP AAQQISSUUNNEQARNERATA INERIARTORTINNEQARNERA ALLAFFEQARFIULLU PILERSINNEQARNIARNERA.....	5
INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISUATA SIUNISSAMUT NERIUUTAI.....	5
ANINGAASAQARNEQ.....	6

SIULEQUT

Ulloq 29. maj 2017 Inuit Innarluutillit Illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat atortussanngortinneqarpoq. Inatsisip atuuttussanngortinneqaranut tunuliaqutaavoq 26. januar 2016 inatsisissatut siunnersuuteqartoqareersorlu. Inatsit taaneqartoq Inuit Innarluutillit Illersuisuata Inuillu Innarluutillit illersuisoqarfiata sulinermini tunuliaqutaraa.

INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISUAT

Christina Johnsen Kalaallit Nunaanni inuit Innarluutillit Illersuisa siullersaraat. 2017-imi septemberimi illersuisutut toqqagaavoq 1. novemberimilu sulinini aallartillugu. Christina politiitut ilinniagaqarpoq Nunatsinnilu Jyllandillu avannaani politiini 1994-imiit 2013 tikillugu sulisimalluni. Taassumap saniatigut Aalborg Universitsimi inatsisilerituutut, cand. Jur.-tut ilinniagaqarpoq, soraarummeereernermilu kingorna Qeqqata Eqqartuussiveqarfiani eqqartuussisutut atorfeqarsimalluni. Christina aamma Qeqqata Kommuniani inatsisilerinermut siunnersortitut atorfeqarsimavoq eqqartuussinermilu illersuisutut akuerisatut allagar-taarluni. Christina Sisimiuningaaneerpoq marlunnillu aappanilu meeraqarlutik.

Christinap pingaartilluinnarpaa innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaaanera nukittorserneqarnissaat, kikkut tamarmillu qanorluunniit inooqataanermikkut aningaasaqarnermikkut politikkimik tunuliaqutaqarnermikkut, peqqinnermikkut inissisimagaluarunik naapertuilluartumik iliorfigineqarnissaat inuillu ataasiakkaat ataqqineqarnissaat. Ilungersuutaasalu ilagaat Kalaallit Nunaanni innuttaasut pisinnaatitaaffimminnik ilisimasaqarlualernissaat.

Inuit Innarluutillit Illersuisuat Nasaasaap saani

Naalackersuisut Inuit innarluutillit illersuisusnaanik toqqaasarpog ukiuni pingasuni sulisussamik. Toqqaqqinneqarneq ataasiaannaq peqqissinnaavoq.

INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISUATA SULIASSAI

Inuit Innarluutillit illersuisuata suliassaraa Naalagaaffiit Peqatigiivisa Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaat malillugu innarluutillit inuiaqatigiinni soqutigisaat isumannaatsumik siuarsaasumillu aallunnissaat. Inuit Innarluutillit Illersuisuata suliassaata pingaarnit ilagaat:

- Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiini aamma maalaarutaanik aqutissaannik siunnersorlugit aqutissiuullugillu.
- Pisortatigit aamma namminerisamik sulliviutillit siunnersorlugit aqutissiuullugillu.
- Naalagaaffiit Peqatigiivisa inuit innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaat naapertorlugu inatsisitigit isumannaatsumik inuit innarluutillit sullinneqarnerat qulakkiissallugu
- Pissutsit inunnut innarluutilinnut tunngasut nalilersussallugit
- Nunatsinni inunnut innarluutilinnut tunngasunik paasissutissanik katersineq ingerlatitseqqiinerlu
- Inuit innarluutillit atugarisaat nakussassarlugit suliniutinik siunnersuusionerq
- Nunatsinni innarluutillit peqatigiiffii suleqatigalugit inuit innarluutillit Kalaallit Nunaanni atugaat siuarsarneqarnissaat qularnaarneqarnissaallu
- Ukiumoortumik suliat pillugit nalunaarusiortarneq. Nalunaarusiaq Inuit Innarluutillit Illersuisuata nit-tartagaani saqqummiunneqassaaq. Nalunaarusiallu saqqummiunneqarnerani aamma Naalakkersuisunut, Inatsisartunut kommuuninnullu nassiunneqassalluni

Inuit Innarluutillit Illersuisuat politikikkut attuumassuteqarfeqanngilaq, inuit ataasiakkaat pillugit aalajangiinnaatitaanngilaq, oqaaseqaateqarsinnaatitaallunili.

INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISOQARFIATA INISSINNERA

Piffissami 1. november 2017-miit 15. november 2017 tikillugu Inuit Innarluutillit Illersuisuat Nuummot paasisassarsiorluni ilisaritikkiartorlunilu angalavoq. Tamaani susassaqtut assigiinngitsut soorlu peqatigiiffiit, suliffeqarfiit aamma siunissami suleqatigisinnaasat naapinneqarput. Ilaatigut ataatsimeeqatigineqarput Tusilartut peqatigiiffiat, ISI, Inooqat, Autismertut, Ombudsmandi, naalakkersuisoqarfinni pisortat, MIO, Naalakkersuisoq Sara Olsvig, Aaja Chemnitz Larsen, (Meeqqat Illersuisuanni siullerpaaq), Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik, Transparency Greenland, Nakkutilliinermi Ingerlatsivik, Institut for Menneskerettigheder, Aaqamut pulaarneq aamma pisortaqaqarfinnik assigiinngitsumik ataatsimeeqateqarneq.

”novemberip aallaqqaataaniit 15-iata tungaanut Nuummi paasisassarsiorlunga ilisaritikkiartorlungalu angalaninni inuit assigiinngitsorpassuit naapippakka. Ilaatigut naapippakka politikkerit, innarluutilinnut ilisimasallit, peqatigiiffiit ilaasortai allarpassuillu. Ajunngisaartorpassuit piunassusilippassuillu naapippakka. Ikiuerusuttorpassuit. Aammali isumalluarterpassuit neriuuteqalersimasorpassuillu. Naapitamattaq ilagaat inuiaqatigiinnut akuullutik sulerusuttorpassuit. Oqaloqateqarpungattaq inuit innarluutillit suliffeqarlutik inuiaqatigiinnut akuunertik nuannarigaat. Aamma sulisitsisut inunnik innarluutilinnik nuannaarutigilluinnakkaminik sulisullit. Sulisitsisut ilaasa oqaluttuuppaanga sulisut ilaat innarluutilik qanoq nuannaarnerulertiginersooq inuummarinnerulertiginersooq imminullu tatiginnerulertiginersooq isigalugu qanoq aamma imminnut iluanaarutaatiginersooq. Taamaasillutik aamma

sulisut innarluuteqarluni inuuneq qanoq innersoq inuiaqatigiinnilu qanoq assigiinngissinnaatiginerput ilinniarpaat.” Christina Johnsen, Inuit Innarluutillit Illersuisuat

INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISOQARFIATA ATSERNEQARNERA

Amerlasuut apeqqutigisarpaat TILIOQ qanoq isumaqarnersoq. Tilioq isumaqarsinnaavoq ikinngut, aammali oqqersuisumik isumaqarsinnaalluni. Oqqersuussisup isumaa naleqquttuutillugu Inuit Innarluutillit Illersuisoqarfianut atsiunneqarpoq, “Illersuisup” suliassaasa ilagimmassuk allat sinnerlugit oqariartuuteqartarnissaq, allanilluunniit oqariartorfigineqarsinnaaneq.

Ateq atuakkamik ”Kalaallit Aqqi – Grønlandske personnavne” Nuka Møllerimit allanneqartumit nassaarineqarpoq Inuillu Innarluutillit Illersuisuannit toqqarneqarluni.

TILIOQ ILISARNAATITAARPOQ

December 2017-imi TILIOQ atserneqareermat ilisarnaatissamik unammisitsisoqarpoq. Unammisitsinermi pingaartinneqarpoq ilisarnaatip Tiliup atianut tulluarnissaa aammali oqqersuineramik isumaqarsinnaanera erseqqarinnissaa.

”Ilisarnaatissatut siunnersuutit kusanartut assigiinngitsullu nassiunneqarput. Naliliisartut Kristen Miilu Møller siunnersuutaa aalajangiuppaat, taassuma siunnersuutaa ilisarnaammut tulluarnarpaasorigamikku, tassami siunnersuuteqartup takorloorsinnaalersikkamiuk ”paartoq”, qajartorluni allakkanik pajuttuisartog. Qajartortut titartarluarneqarput tulluarsarneqarlutillu, taamaalilluni Tilioq maanna kusanarluinnartumik erseqqarilluinnartumillu ilisanaateqalerpoq nuannarilluinnakkatsinnik.” Christina Johnsen, Inuit Innarluutillit Illersuisuat”.

SULIFFEQARFIUP AAQQUSSUUNNEQARNERATA INERIARTORTINNEQARNERA ALLAFFEQARFIULLU PILERSINNEQARNIARNERA

"Inuit Innarluutillit Illersuisuattut toqqarneqarninniit qaammatillu siulliup ingerlanerani pilersaarutit, eqqarsaatersuutit, inunnillu ilisimasalinnik innarluutilinnillu oqaloqateqartarninni eqqarsaatersuutigisimavara inuit innarluutillit illersuisoqarfia qanoq aaqqissuussaana isikkulerlugu ineriartortisanerlugu. Sulininni inatsit tunuliaqutigisatsinni suliassat suuneri aallaavigisussaavakka. Suliassat ilarpassui Nunatsinni inuit innarluutillit atugaannik innuttaasunut siunnersuineranut aamma erseqqissaanernut, paasissutissanik katersuineranut ingerlatitseqqinernullu tunngassuteqarput aamma inuit innarluutillit atugaannik nukittorsaaniissamut iliuusissanik siunnersuusiortarnissanitsinnik imaqarluni." Christina Johnsen, Inuit Innarluutillit Illersuisuat

Ingerlaarneq tamanna ilutigalugu inunnik isumaginninnikkut ilinniarsimasumik sulianillu pilersaaruisiornermik suleqataasumik pissarsiorpugut. Qinnuteqarfissaq kingulleq januarimi qaangiuppoq. Maannalu Tiliomi sulisupput Inuit Innarluutillit Illersuisua, sulianik pilersaaruisiornermik suliaqartoq, paasissutisiinermik suliaqartoq aamma overassistenti.

Inuit Innarluutillit allaffeqarfiani 2018-mi sulisut uani takuneqarsinnaapput

INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISUATA SIUNISSAMUT NERIUUTAI

”Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit Illersuisuattut allaffeqarfittullu qitiusumik ingerlatsineq nutaaq annertuunik suliassanik pisussaaffiliivoq. Tupaallaatigisama annersaraat innuttaasunit saaffigininnerit annertunerujussuat. Siunnersuinerit ilitersuinerimullu piffissaq atorneqartartoq Ilimagisanii annertunerujussuuvoq. Maluginiarpara innuttaasut siunnersorneqarnissamut ilitersorneqarnissamullu saaffissamik annertuumik amigaateqarsimasut. Siunnersuinerit ilitersuinerillu inatsisinut tunngasut aammali ulluinnarni nalaattakkanut tunngasut. Ilaalli aamma oqiliallannissartik siunertaralugu oqaloqateqarnissamik pisariaqartitsillutik saaffiginnittarput. Saaffigininnerit tamaku Inunnut Innarluutilinnut Illersuisutut iluaqutigisarpakka, taamaallillungami takusinnaasarakku ulluinnarni unammillernartut suut aqqusaarneqartarnersut. Siunnersuisarnerit piffissamik annertuumik tiguisarnerat isertuunneqarsinnaanngilaq, taamaakkaluartorli ilinniutaalluurtarput. Innutaasut saaffiginnittut tamaasa kiffartuussinnaaneq ajorpakka. Saaffiginissutit ilaat suliffeqarfanni sulisut pillugit saaffiginissutaasarput, taakkulu tiguisussanut eqqortunut ingerlateqqittarpakka. Saaffiginisutilli taakku aamma innutaasut inuillu innarluutillit ilaqutaasa ulluinnarni unammillernartut naammattoortagaannik aamma paasissutissiipput.

Angorusutama ilagaat Nunatsinni inuit innarluutillit peqatigiiffiisa pitsaaneruseqarfiit oqaloqatigiittarnissai. Immitsinummi atorfissaqartippugut. Inuiaqatigiinnut aalajangiisartunullu ulluinnarni aporfinnik isumassarsianillu peqatigiiffiit ilaasortaalu ataatsimoorluta eqqartueqatigiittarnissarput pisariaqartippara. Isumaqarpunga suleqatigiilluarsinnaalluta nuannaarutigilluinnarparalu inatsisitigut suliassatta ilagimmassuk ukiumut ataasiarluta peqatigiiffinnik katersortitsisarnissaq. Nunatsinni peqatigiiffiit tamaasa Tiliuminnganniit naapinnissaat qilanaareqaarput.” Christina Johnsen, Inuit Innarluutillit Illersuisuat

ANINGAASAQARNEQ

Inuit Innarluutillit illersuisoqarfiat 2017-imi 2,5 millioninik aningaasartuutissanut inatsimmi aningaasalerneqarpoq.